

Hasznos földlakó

MINDEN KERTÉSZ TUDJA, HOGY MENNYIRE HASZNOSAK A FÖLDIGILISZTÁK A TALAJ TERMÉKENYSÉGE SZEMPONTJÁBÓL, ÉS AZ ISKOLÁBAN IS TANULTUNK RÓLUK. MOST EGY KICSIT MÉLYEBBEN SZERETNÉM MEGISMERTETNI ÖNÖKKEL EZEKET A VONZÓNAK CSÖPPET SEM NEVEZHETŐ LÉNYEKET.

Több mint 6000 fajukat 30 családba sorolja a tudomány, ezek közül Európában öt család fajai élnek, hazánkban 60 különféle, 1,5–50 cm hosszú giliszta él, legnagyobb közülük az erdei giliszta.

A megjelenésük a talajban annak kémhatásától, hőmérsékletétől, levegőzöttségétől, nedvességtartalmától és szerkezetétől függ, valamint attól, hogy van-e elegendő táplálék a számukra. Legfontosabb ezek közül a pH: a legtöbb földgiliszta a semleges vagy enyhén savas kémhatású talajt kedveli. A talajt savanyító műtrágyák használata ezért kimondottan káros rájuk nézve, például Ausztráliában védetté kellett nyilvánítani az egyik óriás fajukat, miután bevezették szuperfoszfáttal való trágyázását, és a le-

gélógazdálkodásról áttértek a gabonatermesztésre, ami tragikus hatással volt rájuk.

Segíthetjük az életüket, ha rendszeresen szerves növényi hulladékot terítünk a földfelszínre, ami kedvező nedvességet, hőmérsékletet teremt a számukra és tápanyagul szolgál.

Többféleképp javítják a talajéletet a földgiliszta: egyrészt a nagyobb növényi hulladékok vagy állati ürülék földarabolását és humusszá alakulását segítik azáltal, hogy behúzzák a járataikba és megemésztik.

A giliszta földet is tartalmazó ürülékében 40%-kal több humusz van, mint a talaj felső 20 centiméteres rétegében. A növényi maradványokon kívül az egy milliméter körüli szemcseméretű ásványi anyagokat, például homozemcséket is megemésztik, így az apró hurkákban kiengedett ürülékben már a növények számára hozzáférhető tápelemek vannak. Amerikai kutatások szerint a friss gilisztaürülékben ötször több nitrogén, hétszer több foszfor és tízenegyszer több kálium van főlvehető formában, mint a talajban, emellett sok baktérium is található benne. Bőséges szerves anyag jelenlétében egy földgiliszta évente több mint 4 kiló ilyen hasznos anyagot juttat a talajba.

A giliszta állandó járatai nagymértékben javítják a talaj szerkezetét, levegőzöttségét és víztároló kapacitását.

Újabb kutatások szerint egy négyzetméteren 62 földgiliszta élhet a mélyben (még sovány talajon is), de nyolcszor annyian lehetnek akkor, ha sok a szerves anyag a felszínen. Hektáronként 100-1000 kilogramm lehet az össztömegük. Legkisebb fajaik 1-2 cm hosszúak, a legnagyobbak trópusi vidékeken élnek és egy méter hosszúak. A nálunk is közismert közönséges földgiliszta arasznyi hosszú, és hat évig élhet, de nagyon sok ellensége van a ragadozó rovaroktól kezdve a kételtűeken és számos madárfajon át a vakondig és a süniig. Talajba fúrt járata 3 méter mély is lehet, többfelé elágazik a felszín közelében, és egy nagyobb üreg van benne, ahol az állat átvészelheti a kedvezőtlen időszakokat.

Sajnos a közkeletű vélekedéssel ellentétben, ha kettévágjuk, nem lesz belőle két giliszta, a legvalószínűbb, hogy mindkét fele elpusztul.

H. Cs.